

NGHỆ THUẬT LÃNH ĐẠO VÀ QUYỀN THUẬT

GVC. Nguyễn Hữu Thánh
P. Hiệu trưởng

O chương trình Trung cấp lý luận chính trị - hành chính chúng ta đã tham gia nghiên cứu, giảng dạy phần kỹ năng lãnh đạo, quản lý. Trong quá trình lãnh đạo, quản lý nhằm đạt được những mục đích hướng tới, người lãnh đạo, quản sử dụng những phương pháp, thủ pháp nhất định. Mặc dù có những điểm chung nhưng giữa lãnh đạo và quản lý có những khác biệt mang tính đặc trưng. Bài viết này chỉ trao đổi một số vấn đề về nghệ thuật, thủ đoạn (quyền thuật) trong lãnh đạo.

Hoạt động lãnh đạo vừa là một khoa học vừa mang tính nghệ thuật, đó là một nghề, một lĩnh vực đòi hỏi trình độ học vấn và kỹ năng chuyên môn thành thạo, sâu rộng. Hoạt động lãnh đạo là một quá trình tác động giữa người lãnh đạo và người bị lãnh đạo thông qua một phương thức nhất định, kết hợp lại cùng thực hiện một mục tiêu của tổ chức, cũng chính là quá trình vận động làm cho các yếu tố của hoạt động lãnh đạo liên hệ với nhau và tác động lẫn nhau. Do đó, không chỉ người lãnh đạo đương thời mà cả người lãnh đạo trong tương lai cũng phải tìm hiểu, học tập, nghiên cứu về phương pháp lãnh đạo, nghệ thuật lãnh đạo sao cho hoạt động đó đưa lại hiệu quả cao nhất.

Có nhiều quan điểm về nghệ thuật lãnh đạo (NTLĐ) như quan điểm của Thuyết phương pháp; Thuyết kỹ năng; Thuyết kinh nghiệm... Dù có những quan điểm khác nhau về NTLĐ nhưng chúng ta vẫn rút được khái niệm chung nhất về NTLĐ chính là *năng lực điều hòa nhu cầu cá nhân và tập thể, sáng tạo và phát*

huy nội lực của quần chúng, thực hiện nhiệm vụ của quần chúng với hiệu quả cao nhất trong những tình huống nhất định trên cơ sở những tố chất cá nhân như kinh nghiệm, tri thức, sự mưu lược của người lãnh đạo.

Như vậy, NTLĐ là cơ sở của khoa học lãnh đạo. NTLĐ là chế ước, ảnh hưởng sự thành công của vận dụng khoa học lãnh đạo; đó là những thủ pháp quan trọng để nâng cao hiệu quả lãnh đạo.

Tuy nhiên, khác với quản lý, nói đến lãnh đạo là nói đến lãnh đạo con người tức là mối quan hệ giữa người lãnh đạo và người bị lãnh đạo trong môi trường xã hội cụ thể. Còn quản lý thì có cả quản lý con người và quản lý tài sản, tài chính... Vì vậy, nhà lãnh đạo tài năng là người có thể nhìn thấy những năng lực tiềm ẩn của con người và biết cách khơi gợi chúng phát huy tác dụng. Trong quyển *Đắc nhân tâm* rất nổi tiếng của tác giả Dale Carnegie chúng ta bắt gặp một nguyên tắc vàng trong đời nhân xử thế: "*Muốn nhận từ người ta cái gì hãy cho người ta cái đó*". Vì thế, Người lãnh đạo luôn biết cổ vũ, khích lệ chứ không đe dọa hoặc dùng mách khéo với cấp dưới bởi nếu như vậy sẽ "*nhận*" lại những gì mà "*đã cho*" họ. Tuy nhiên, trong thực tế, ở trường hợp này hay trường hợp khác một số người lãnh đạo không sử dụng nghệ thuật lãnh đạo mà sử dụng quyền thuật (*hay còn gọi là thủ đoạn*) để đạt được kết quả như họ mong muốn. Vậy nghệ thuật lãnh đạo có khác gì so với quyền thuật. Để phân biệt và nhận diện sự khác nhau giữa NTLĐ và thủ đoạn chúng ta có thể dựa trên các tiêu chí so sánh sau:

NGHIÊN CỨU - TRAO ĐỔI

Trước hết so sánh về mục đích thì, NTLĐ luôn hướng đến sự thỏa mãn và bảo vệ lợi ích của tập thể, của cộng đồng, phục vụ cho số đông và có lợi cho sự phát triển. Còn mục đích của quyền thuật (sau đây gọi là thủ đoạn) là hướng đến lợi ích không chính đáng nhằm thỏa mãn và bảo vệ lợi ích riêng của cá nhân hoặc nhóm nào đó, bất chấp lợi ích chung, lợi ích chính đáng của người khác.

Về phương pháp, NTLĐ là sự thống nhất của các yếu tố chân, thiện, mỹ, luôn bảo đảm sự chính danh, chính đáng của quyền lực, nếu có sự cạnh tranh thì cũng cạnh tranh một cách minh bạch. Còn thủ đoạn thì luôn gắn với với những mưu mô, không từ một cách thức nào, dù dối trá, xấu xa miễn đạt được ý đồ của cá nhân, của nhóm. Vì vậy, để thủ hạ đối tượng được xem đối thủ họ sẵn sàng sử dụng nhiều quái chiêu trong đó kể cả “*đòn đánh dưới thắt lưng*”.

Về kết quả, hậu quả: NTLĐ lấy chính nghĩa làm mục đích, có lợi cho sự nghiệp chung, cho sự tiến bộ của các cá nhân, tập thể, cộng đồng, hướng về điều thiện, giúp đỡ và giải phóng con người. Tuy nhiên, cũng có trường hợp, có lúc phải chịu thiệt thòi, nhưng rốt cục vẫn để lại tiếng tốt cho đời sau. Còn thủ đoạn, lấy lợi ích cá nhân, lợi ích nhóm làm mục đích. Để đạt được điều đó thì phải dùng mọi quỷ kế, tìm mọi cách để lật đổ, tiêu diệt chính nghĩa, làm bại hoại thuần phong mỹ tục, lôi bè, kết cánh làm tăng mâu thuẫn nội bộ, mâu thuẫn xã hội. Hậu quả sẽ là: không thể thoát khỏi thân bại, danh liệt; tiếng xấu để đời...

Chẳng hạn việc bầu cử có tính thủ thuật là: Tìm mọi cách kêu gọi, sử dụng tâm lý và cảm xúc của con người như nghi ngờ, sợ hãi, ghen tỵ... Những thủ đoạn này thường nảy sinh và được sử dụng trong điều kiện xã hội hoặc cơ quan, đơn vị bất ổn, mất định hướng chính trị, một nhóm người độc quyền về phát ngôn, văn hóa chính trị

và văn hóa bầu cử của một số cán bộ thấp. Ngoài ra, dùng thủ đoạn như là một công nghệ làm mất uy tín của đối phương bằng nhiều biện pháp như, moi móc chỉ ra cái xấu, cái yếu kém theo lối một chiều nhằm mục đích cuối cùng là tạo ra sự thất vọng của mọi người đối với ứng viên. Vì vậy, trước các đợt bầu cử, lấy phiếu thăm dò tín nhiệm đã xảy ra hiện tượng tụ tập, lôi kéo nhằm thực hiện những mưu đồ mang tính cá nhân gây bất lợi cho ứng viên và đạt ý đồ của cá nhân hoặc nhóm người nào đó.

Trên cơ sở một số tiêu chí so sánh trên chúng ta thấy tính phức tạp của hoạt động lãnh đạo bởi đó là việc xử lý mối quan hệ giữa con người với con người gắn với những lợi ích nhất định (có thể đó là lợi ích vật chất, lợi ích chính trị hay lợi ích tinh thần). Mà lợi ích lại là vùng nhạy cảm nhất, khi đã gắn với lợi ích thì chắc chắn một bộ phận sẽ không thể kiểm chế, kiểm soát được những suy nghĩ và hành động lệch lạc của mình. Mỗi khi lòng tham và ước muốn của cá nhân được đẩy lên quá cao họ sẽ trở nên mù quáng và không từ một âm mưu, thủ đoạn nào để giành lấy bằng được lợi ích cho bản thân hoặc nhóm của mình. Trong thực tế, đôi khi với sự che đậy khá tinh vi, một bộ phận cán bộ đã nhăm lẩn giữa NTLĐ và thủ đoạn vì vậy họ tin theo, làm theo một cách thiếu tỉnh táo dẫn đến hoạt động không những không có hiệu quả mà còn để lại hậu quả về mọi phương diện.

Nâng cao hiệu quả lãnh đạo là mục đích của khoa học lãnh đạo. Trình độ của nghệ thuật lãnh đạo là thủ pháp quan trọng để nâng cao hiệu quả lãnh đạo bởi, người lãnh đạo có trình độ nghệ thuật lãnh đạo sẽ có khả năng vận dụng đúng đắn, sáng tạo đường lối, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước phù hợp hoàn cảnh; thích ứng với môi trường một cách hợp lý, linh hoạt; sử dụng nguồn lực một cách hiệu quả nhất, làm cho công tác lãnh đạo được chủ động với yêu cầu cao./.

NGHIÊN CỨU - TRAO ĐỔI